

LETNÍ ŠKOLA BOHEMISTIKY 2024

Plánovaný termín 27.–29. 8. 2024

Programová nabídka

Jaký je to slovní druh? (P+S, 90 min)

Božena Bednaříková

Přirozeným výsledkem lidské komunikační potřeby je vyjádřit děj jako substanci nebo jako její příznak. O tom svědčí i zvýrazněná slova v textu.

*Někdo cestuje za **poznáním**, jiný zase za **zaměstnáním**. Může se stát, že se člověku nové místo zalíbí natolik, že učiní **rozhodnutí** žít zde delší dobu.*

*Odešla spousta **vzdělaných** lidí. Chtějí uplatnit nově **nabyté** informace i jinde. Lidé **zvyklí** pracovat v týmu jsou obvykle velmi úspěšní.*

Přednáška a následující prakticky zaměřený seminář se pokusí vysvětlit, jak se slova s dějovým významem v češtině tvoří, jak se ohýbají a jak se ve větách používají. Dále se bude soustředit na následující otázky:

V jakých typech textu taková dějová slova najdeme? Jak u nich poznáme dějovost? Mají tato slova např. schopnost vyjádřit čas nebo některou jinou slovesnou kategorii? A nakonec: **jaký je to vlastně slovní druh?**

Kafkovské století (P, 90 min)

Ingeborg Fialová

U příležitosti 100. výročí narození Franze Kafky považuji za skoro povinné vzpomenout i na půdorysu letní školy na tohoto velkého syna naší země. V přednášce kombinované s diskusí nad některým krátkým kryptickým Kafkovým textem se budu snažit mluvit o faktech, vztazích a interpretacích, jež nejsou notoricky známy.

Problémy literárních dějin na příkladu českého naturalismu (pracovní P, 90 min)

Erik Gilk

Na příkladu jednoho uměleckého směru objasníme obecnější problémy literárněhistorického výkladu, obzvláště dichotomii kontinuita/diskontinuita, periodizaci a její mezníky, stejně jako koexistenci více diskurzů v aktuálním literárním poli.

Jak je to správně? (S, 90 min)

Darina Hradilová

Užívání jazyka, vyučování a učení se jazyku často přináší otázku, co je/není v jazyce správně, co je vhodné/nevhodné či adekvátní/neadekvátní. Cílem semináře bude poukázat na to, jak se proměňuje vnímání správnosti a adekvátnosti, jak se odráží v jazykovědných příručkách a v doporučeních pro školskou praxi. Proměny budou ilustrovány příklady lexikálních výpůjček, které byly/jsou jako legitimní součást české slovní zásoby akceptovány s odlišnou mírou (ne)ochoty.

Antické a biblické motivy u vybraných katolických básníků (Jan Zahradníček, Bohuslav Reynek) (P, 90 min)

Jana Kolářová

Přednáška bude věnována analýze antické a biblické motiviky u dvou významných zástupců meziválečné i poválečné katolicky orientované poezie, zaměří se na shody a rozdíly v práci s těmito motivy mezi oběma básníky.

Literatura a náboženství (P, 90 min)

Karel Komárek

Výklad bude věnován následujícím tématům a problémům:

- náboženská dimenze v české literatuře od 19. století do současnosti;
- vybraná díla světové literatury spirituální orientace;
- křesťanství v uměleckých textech jako a) duchovní inspirace, b) faktor agitace, c) objekt kritiky;
- vlivy spirituální orientace na výrazovou stránku uměleckého textu v oblasti poetiky a jazyka;
- literární zobrazení náboženské praxe (rituály, obyčejy), církevního umění a vlivu křesťanství na morální postoje.

Texty analyzované podrobněji v rámci výkladu: G. K. Chesterton: *Apollonovo oko*, B. Reynek: *Opuštění*, P. Švanda: *Můj bratr*.

Jak mluví na Holomócku (pracovní P, 90 min)

Michaela Kopečková

V přednášce se budeme věnovat českým nářečním skupinám – české, středomoravské, východomoravské a slezské. V první části se zaměříme na jejich jazyková specifika, a to z hlediska zvukové, morfologické i lexikální roviny. Dále si představíme materiály (knížky psané v nářečí, webové stránky, dostupné audio nahrávky, *Český jazykový atlas* apod.), s nimiž lze pracovat ve výuce češtiny. V poslední části si společně „přeložíme“ krátký text z hanáčtiny do spisovné češtiny.

Komparace tvůrčí ofenzívy českých a slovenských prozaiček z posledních let (P, 90 min)

Lubomír Machala

V uplynulé dekádě vyvrcholila tvůrčí ofenzíva českých a slovenských spisovatelek, zejména pak prozaiček, a jejich díla si dokázala získat mimořádný zájem čtenářů, uznání kritické obce, popřípadě také nejruznější literární ceny. Výklad se pokusí identifikovat, co stojí za těmito úspěchy, kým a jak jsou dosahovány a v čem se tento proces shoduje, popřípadě liší v českém a slovenském prostředí.

Dynamika centra a periferie: recepce španělsky psané literatury u nás (P, 90 min)

Daniel Nemrava

Cílem této přednášky je vystihnout několik zásadních momentů v dějinách recepce a popularizace španělsky psané literatury u nás. Problém recepce španělsky psané literatury je nutné nahlížet paralelně ve třech základních profesních rovinách: umělecké (překlad), popularizační (publicistika) a akademické, které jsou vzájemně více či méně propojeny. Výklad se také pokusí odpovědět na otázku, jaké je postavení této literární oblasti v rámci světové literatury, jaká jsou specifika v její recepci evropského, respektive českého čtenáře. Vzdálené literární světy jako je španělský, respektive hispanoamerický a český bude situován na mapě „světové literatury“ zahrnující pojmy „centrum“ versus „periferie“, „kánon“, „dekolonizace“, „posvěcení“, „lokální“ versus „univerzální“. Oporou při tom bude sociokulturní zkoumání literatury, jak jej například definuje francouzská teoretička Pascale Casanova navazující na studie Pierra Bourdieua.

Nebinární čeština v praxi (S, 90 min)

Soňa Schneiderová

V semináři bude představeno shrnutí možností, které nabízí český jazyk pro využití "bezrodovosti", budou předloženy ukázky z médií, literatury i běžné konverzace. Zároveň budou frekventanti seznámeni s výsledky průzkumu na téma nebinárního jazyka, který proběhl na FSV UK mezi studenty, a během besedy na dané téma v Den (boje) proti homofobii a transfobii. Frekventanti budou mít možnost prakticky se zapojit do textového cvičení..

Česká detektivka po druhé světové válce (P, 90 min)

Michal Sýkora

Výklad bude pojednávat o situaci české detektivní literatury po roce 1948, diskutovat o funkci žánrové literatury v systému socialistické kultury na přelomu 50. a 60. let, konceptu socialistické detektivky jakožto vývojově vyšší formě žánru a prosazení konceptu v dobách normalizace.